REVISTA DA FUNDARTE
ANO 24
NÚMERO 60
JULHO A SETEMBRO DE 2024
FUNDAÇÃO MUNICIPAL DE ARTES DE MONTENEGRO

REVISTA 59
PROCESSOS E REGISTROS EM ARTE:
AÇÕES DO COTIDIANO EM REFLEXÃO

Fragmentos de Mirza Ghalib

Por Marco Lucchesi

Junho de 2024

Fragmentos de Mirza Ghalib

Mirza Ghalib (1797–1869) é um dos maiores poetas do subcontinente asiático. Fui tomado pela sua obra, que se divide fortemente entre o persa, o urdu e o hindi (dentro de um solo comum, entre as duas últimas: o hindustâni). A tradução que realizamos do original (urdu) segue em estado de laboratório. Sinais de percurso, talvez, plano-piloto para um *work in progress*, quase o avesso de um semblante. Um sentimento-ideia que aos poucos se elabora. A decisão de traduzi-lo deu-se nas colinas de Margalla, em Islamabad, com o admirável amigo Yousuf Khushk, a quem dedico os fragmentos de Ghalib.

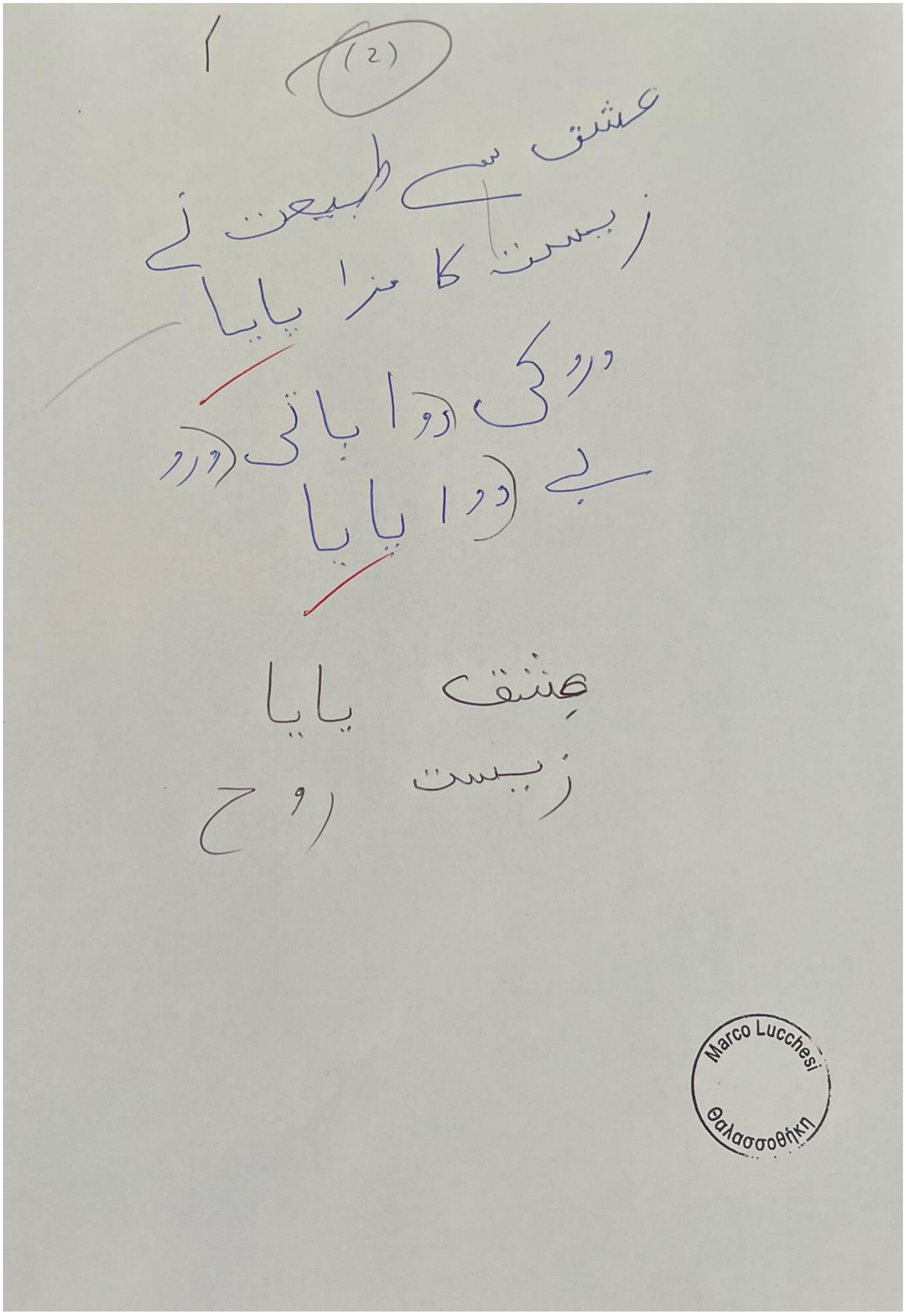

Foto: Arquivo pessoal do autor

1

آسماں سات ہیں میں گردش دن رات

کیا گھبرائیں کہ کچھ نہ کچھ ہو رہے گا

raat din gardish meñ haiñ saat āsmāñ

ho rahegā kuchh na kuchh ghabrā.eñ kyā

Os sete céus divagam noite e dia,

quem pode assegurar o meu destino?

2

عشق سے طبیعت نے زیست کا مزا پایا

درد کی دوا پائی درد بے دوا پایا

ishq se tabī.at ne ziist kā mazā paayā
dard kī davā paa.ī dard-e-be-davā paayā

A minha natureza em vão procura

sanar o mal de amor que não tem cura.

3

غالبؔ آتش وہ یہ نہیں زور پر رشق

بنے نہ بجھائے اور لگے نہ لگائے کہ

ishq par zor nahīñ hai ye vo ātish 'ġhālib'

ki lagā.e na lage aur bujhā.e na bane

_ _ _(Ghalib)

não há domínio sobre o amor, parece fogo,

não arde e não se apaga em prol de nosso jogo.

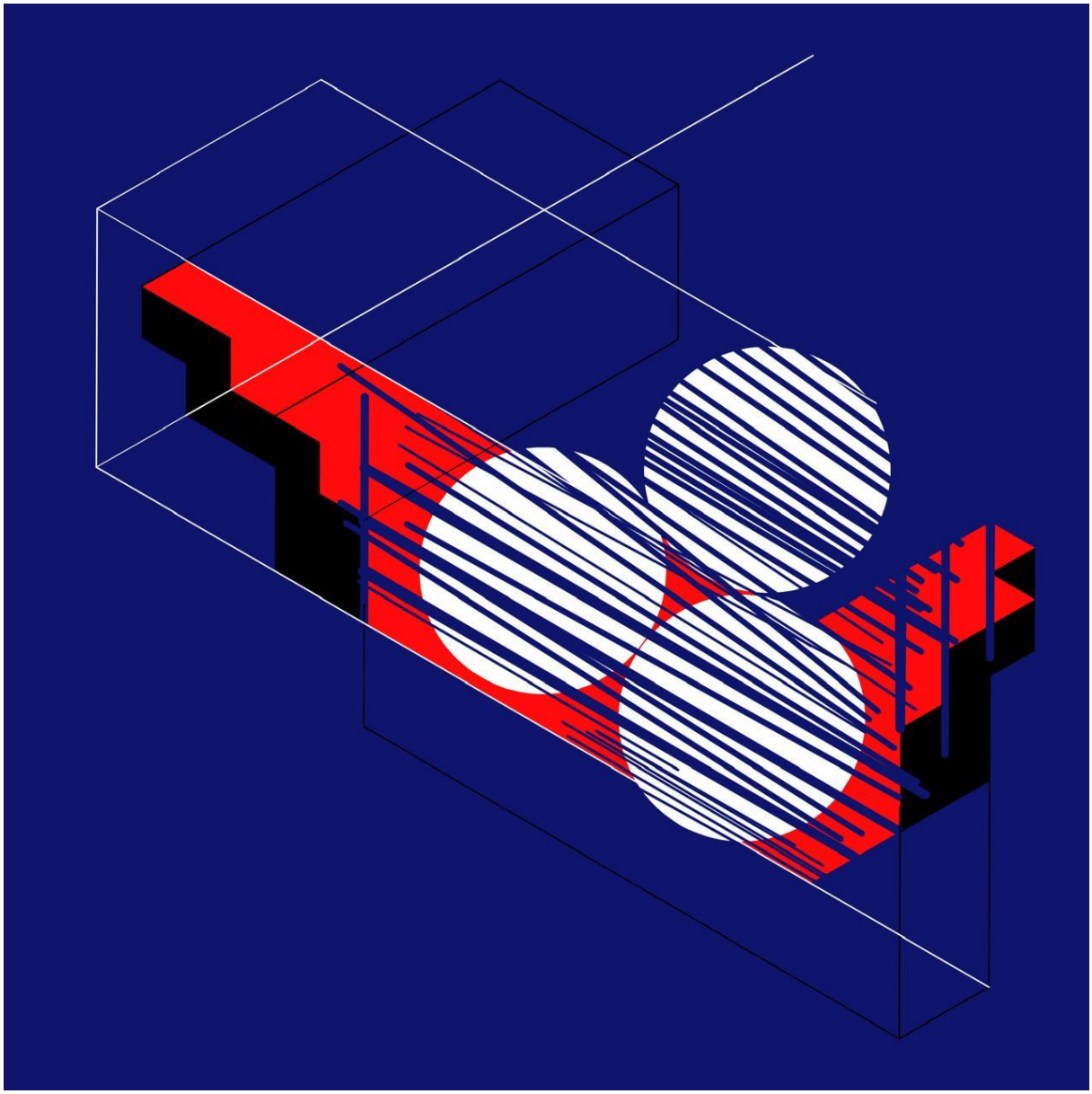

Ilustração: Ricardo de Souza

4

بہ یہ تاب تمنا اور طلب صبر عاشقی
تک ہوتے جگر خون کروں رنگ کیا کا دل

āshiqī sabr-talab aur tamannā betāb
dil kā kyā rañg karūñ ḳhūn-e-jigar hote tak

O amor quer mansidão, mil desejos insistem;

aguenta, coração, enquanto a dor persiste.

5

لیکن ہیں آئے سنتے کا آدم سے خلد نکلنا

نکل ہم سے کوچے ترے کر ہو آبرو بے بہت

nikalnā ḳhuld se aadam kā sunte aa.e haiñ lekin
bahut be-ābrū ho kar tire kūche se ham nikle

Expulso do Paraíso, Adão, reconheço:

obrigado a deixar-te, humilhado padeço.

6

بک رہا ہوں جنوں میں کیا کیا کچھ

کوئی کہے خدا سمجھے نہ کچھ

bak rahā huuñ junūñ meñ kyā kyā kuchh
kuchh na samjhe ḳhudā kare koī

Senhor, imploro que ninguém jamais entenda

nossa conversação que, em êxtase, transcende.

7

عشق مجھ کو نہیں وحشت سہی ہی
تری شہرت ہی وحشت میری

ishq mujh ko nahīñ vahshat hī sahī
merī vahshat tirī shohrat hī sahī

Não sendo amor o que me assalta é desvario:

assim, minha loucura é que te faz notório.

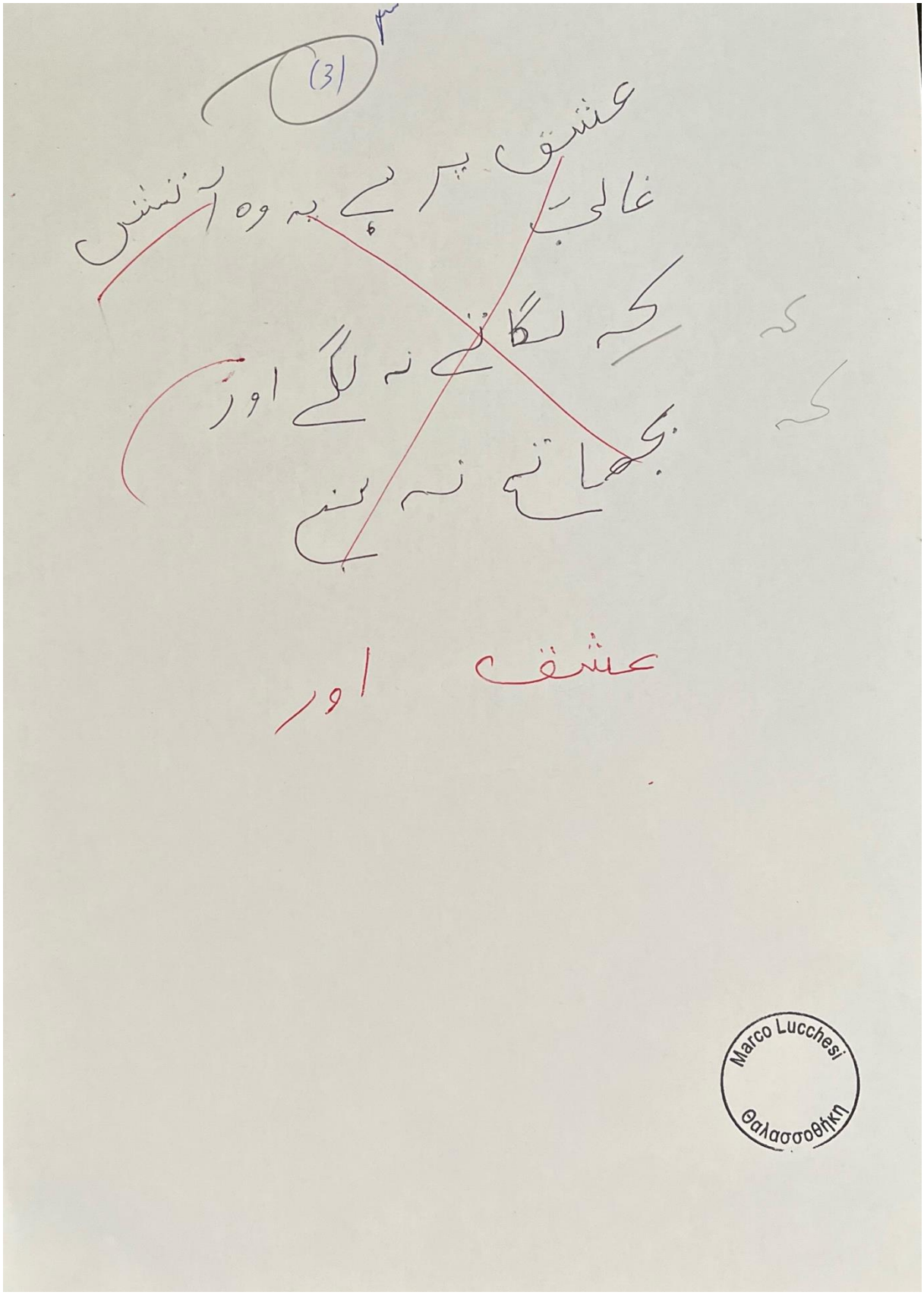

Foto: Arquivo pessoal do autor

8

ہے انی ویر سی ویرانی کوئی

آیا یاد گھر کے دیکھ کو دشت

koī vīrānī sī vīrānī hai
dasht ko dekh ke ghar yaad aayā

De ruína em ruína vou-me incerto;

se vejo a casa penso no deserto.

9

رک ھوں لـ کھ اور اک خط آتـ ے آتـ ے کـ ے قـ ا صد

مـ یں جواب گـ ے لـ کھ یں وہ جو ہوں جاتـ تا مـ یں

qāsid ke aate aate ḳhat ik aur likh rakhūñ
maiñ jāntā huuñ jo vo likheñge javāb meñ

Uma outra carta, antes que volte o mensageiro,
hei de escrever, pois sei que me dirá primeiro.

10

کوئی امید بر نہیں آتی

کوئی صورت نظر نہیں آتی

koī ummīd bar nahīñ aatī
koī sūrat nazar nahīñ aatī

Não sinto uma esperança iluminada,
não vejo no horizonte nova estrada.

Ilustração: Ricardo de Souza

11

ہوں چپ جو بات ہی ایسی کچھ ہے

آتی نہیں کیا بات کر نہ ورنہ

hai kuchh aisī hī baat jo chup huuñ
varna kyā baat kar nahīñ aatī

Presumes que não tenho o que dizer.
Devo morder na língua uma palavra.

12

کام مرا ہے فریبِ معشوق پہ ہوں عاشق

آگے مرے لیلیٰ ہے کہتی برا کو مجنوں

āshiq huuñ pa māshūq-farebī hai mirā kaam

majnūñ ko burā kahtī hai lailā mire aage

Enlaço meu amado em astúcias de amor.

Quando Leila me encontra difama Majnun.

13

ہے دم تو مہ یں آنکھوں نہ ہ یں جنبش کو ہاتھ گو

آگے مرے مینا و ساغر ابھی دو رہنے

go haath ko jumbish nahīñ āñkhoñ meñ to dam hai

rahne do abhī sāġhar-o-mīnā mire aage

Deixai defronte a mim a garrafa de vinho:

imóveis minhas mãos, os olhos podem vê-lo.

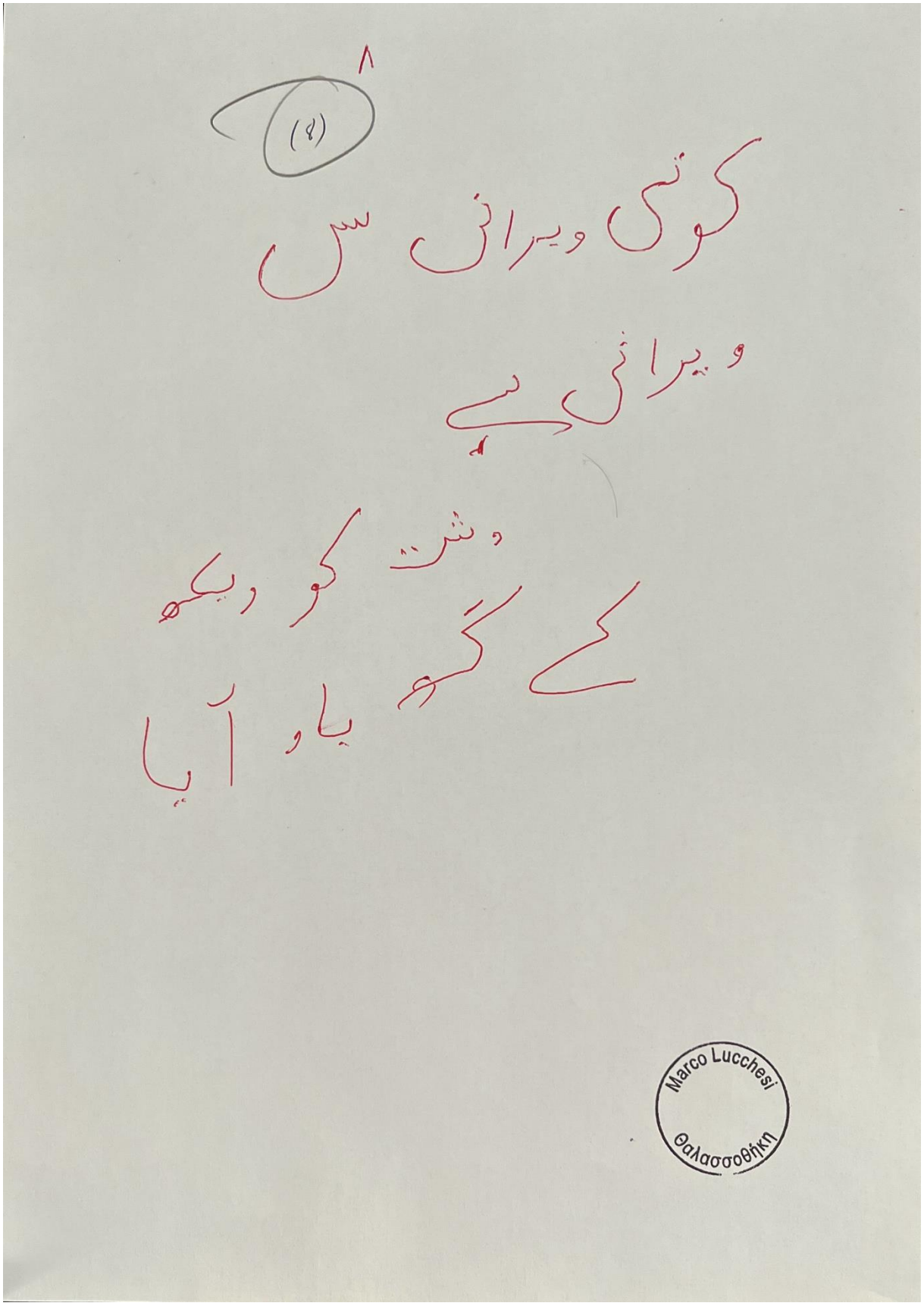

Foto: Arquivo pessoal do autor

14

دکھا کے جنبشِ لب ہی تمام کر ہم کو

نہ دے جو بوسہ تو منہ سے کہیں جواب تو دے

dikhā ke jumbish-e-lab hī tamām kar ham ko

na de jo bosa to muñh se kahīñ javāb to de

Teus lábios que se movem quase morro.

Se não me beijas, move-os de novo.

15

موت کا ایک دن معین ہے
نیند کیوں رات بھر نہیں آتی

maut kā ek din muayyan hai
niind kyuuñ raat bhar nahīñ aatī

Somente um dia à morte assinalado:
não sei por que não durmo a noite inteira.

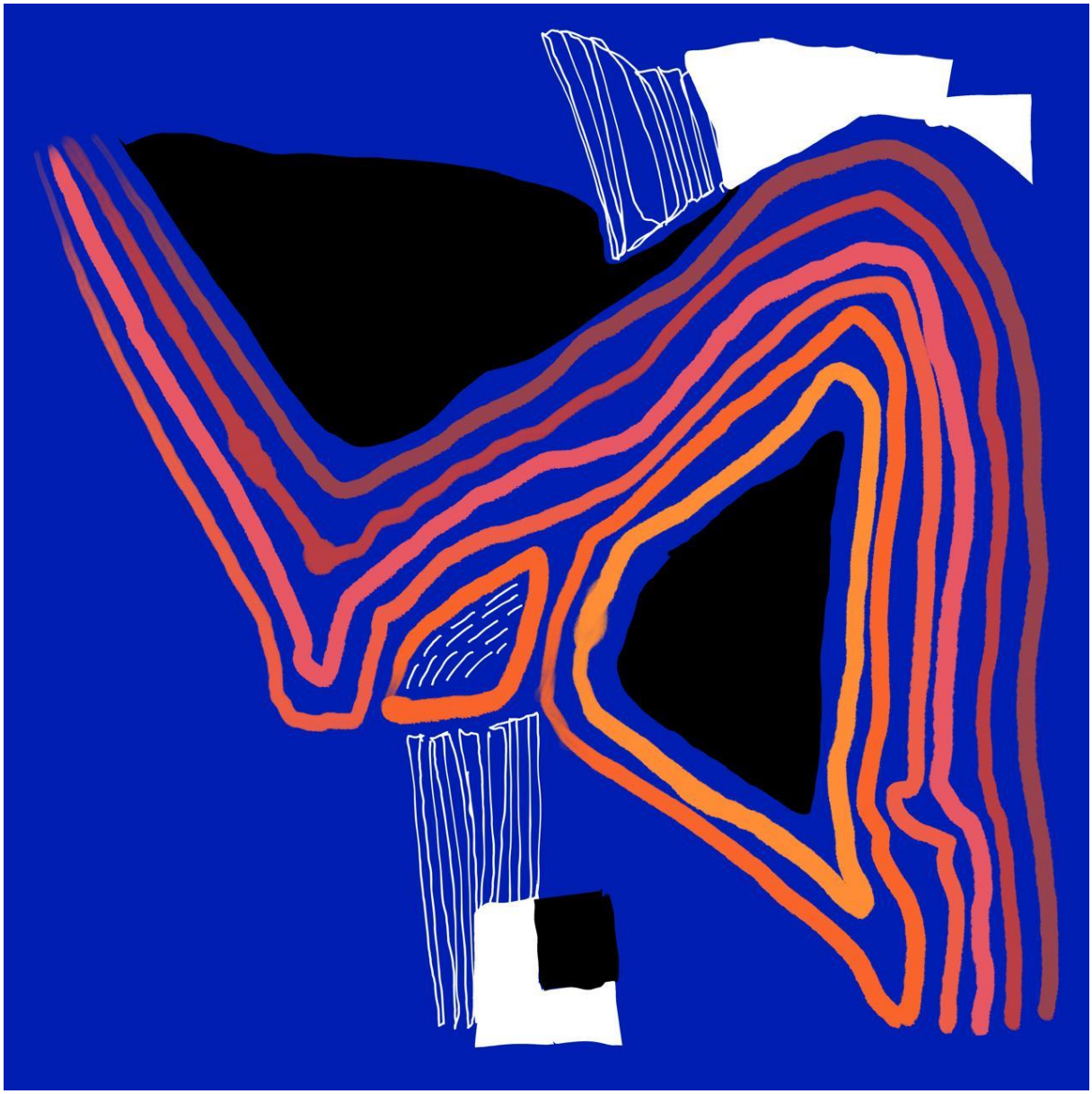

Ilustração: Ricardo de Souza

16

ہے بلا بری غم شب ہے کیا کہ میں سے کس کہوں

ہوتا بار ایک اگر مرنا تھا برا کیا مجھے

kahūñ kis se maiñ ki kyā hai shab-e-ġham burī balā hai

mujhe kyā burā thā marnā agar ek baar hotā

Escura noite, solidão, a quem reclamo?
Morrer basta uma vez, jamais todas as noites.

17

کا شوق اہل عدم و وجود کا یا ہے پوچھے

گئی ہو خا شاک و خس کے آگ اپنی آپ

pūchhe hai kyā vajūd o adam ahl-e-shauq kā

aap apnī aag ke ḳhas-o-ḳhāshāk ho ga.e

Indagas sobre o ser e o nada dos amantes:

Ateia-se o desejo em folha e palha ardente.

Bibliografia

Como texto-base, servimo-nos do site da Fundação Rekhta, para fixar os versos e a transliteração, em https://www.rekhta.org/poets/mirza-ghalib/all.

Bausani, Alessandro *Le letterature del Pakistan e dell'Afghanistan. Urdu, pangiabi, sindhi, pashto, bengali pakistana*. *Nuova edizione aggiornata*. Firenze: Sansoni, 1968.

Bly, Robert & Sunil, Dutta (org.*). The lightning should have fallen on Ghalib*. New Jersey: The Ecco Press, 1999.

Mahmood, Khwaja Tariq. *Ghalib: Rhymed translations of selected ghazals*. Lahore, s.ed., 1995.

Russell, Ralph. *The seeing eye: Selections from the urdu and persian ghazals of Ghalib*. Islamabad: Alhamra, 2003.

Russell, Ralph. *The famous Ghalib*. New Delhi: Roli Books, 2000.

Jafri, Sardar & Qurratulain, Hyder. *Ghalib and his poetry*. Bombay: Popular Prakashan, 1970.

Joshi, Umesh. *Ghalib: the man and his couplets*. New Delhi: s.ed., 1998.

Mahmud, Sayyid Fayyaz. *Ghalib: a critical introduction*. Lahore: Punjab University, 1969.

Mir, Raza. Ghalib: *a thousand desires*. New Delhi: Penguin, 2019.

Schimmel, Annemarie: *Die schönsten Gedichte aus Pakistan und Indien: Islamische Lyrik aus tausend Jahren.* Neue Orientalische Bibliothek. Münchem: C. H. Beck, 1996.

Schimmel, Annemarie. *As through a veil: mystical poetry in islam*. New York: Columbia University Press, 1982.

Schimmel, Annemarie. *Mystical dimensions of islam*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1975.

Varma, Pavan. Ghalib: *the man, the times*. New Delhi: Viking, 1989.

Ziaudin, Makik. *The divan of Ghalib: the first literal translation*. s. cid.: Skrycoft, 2019, 2ª ed.